

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Анна Тихомирова Божкова, ДН

Външен член на Научно жури в изпълнение на Заповед № ЗП-339/30.03.2026 г. на Ректора на Национална спортна академия „Васил Левски“ по процедура за защита на дисертационен труд на тема:

„Съвременни аспекти в обучението и тренировката на подрастващи волейболисти“

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“,
по професионално направление 7.6. Спорт,
докторска програма „Теория и методология на спортната наука“

Автор: Велизар Венелинов Пашов

Научен ръководител: доц. Георги Божилов, доктор

I. Кратки биографични данни за докторанта и бележки по процедурата

Велизар Пашов е докторант редовна форма на обучение към катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“. Притежава магистърски степени по „Спорт за високи постижения (волейбол)“ и „Физическо възпитание“, бакалавърска степен и СДК по „Физическо възпитание“. Всички са придобити от НСА „Васил Левски“.

Притежава богат професионален опит като: треньор по волейбол (2008-2010) – ВК ЦСК (София); преподавател по спорт (2008-2010) - Спортно училище „Ген. Владимир Стойчев“ (София); състезател и треньор по волейбол (2010-2011) - ВК Амиен (Амиен, Франция); състезател и треньор по волейбол (2012-2013) - ВК Тулон (Тулон, Франция); учител по ФВС(2012-2013) - Училище Лео Лагранж (Тулон, Франция); технически съпорт с английски език (2013-2015) - 60К (София); главен треньор по волейбол (2015 - 2024) - Волейболна академия Стойчев Казийски (София); учител по ФВС (2024 - 2025) - 31 СУЧЕМ „Иван Вазов“ (София); главен треньор към „Gymnathlon“ България (от 09.2023 г.) и учител по ФВС (от 09.2025 г.) - 9 ФЕГ „Алфонс дьо Ламартин“.

Ползва английски (C2) и френски (B1) език, Internet, MS Office, Photoshop, Image and Video editing softwares.

Дисертационният труд е обсъден и предложен за официална защита на заседание на катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“ към факултет Педагогика на НСА „Васил Левски“ (Докладна записка СЛ-1102/17.03.2026 г.).

На основание Заповед № ЗП-339/30.03.2026 г. на Ректора на Национална спортна академия „Васил Левски“, той е насочен към публична защита. Представената документация, необходима за провеждане на защитата, е коректно попълнена и комплектувана.

Считам, че при реализирането на дисертационния труд и изпълнението на нормативните изисквания по вече отминалите процедури на докторанта не са допуснати нарушения.

II. Данни за дисертационния труд и автореферата

Съвременният волейбол се характеризира с нарастваща интензивност и динамика на играта, като поставя високи изисквания към физическата подготовка на състезателите. Необходими са отлична координация, бързина, ловкост и атлетизъм. Именно тези особености превръщат волейбола в зрелищен спорт, който впечатлява публиката с майсторството и техническите умения на играчите.

Подобно на всички спортове, и волейболът претърпява закономерно развитие и позитивни промени във всички компоненти на играта.

Творческият потенциал на треньора е водещ фактор при търсенето на нови средства и методи за повлияване и усъвършенстване на физическата, техническата и тактическата подготовка, както на отделния състезател, така и на отбора като цяло. Широко приложение намират съвременните постижения на науката за човешкото тяло, както и достиженията на информационните технологии.

В съвременния волейбол, където динамиката на играта и изискванията към атлетите непрекъснато нарастват, ролята на високотехнологичните уреди и технологии става все по-важна в тренировъчната дейност. Използването им в учебно-тренировъчния процес от детско-юношеска възраст подпомага и ускорява развитието и усъвършенстването на бъдещите състезатели. Тези иновации не просто допълват традиционните методи на тренировка, а ги трансформират, предлагайки неограничени възможности за прецизен анализ, индивидуализация и оптимизация на подготовката. От апликациите за биомеханичен мониторинг, които проследяват всеки отскок и движение по време на тренировка до интелигентните машини за подаване, сервис, нападение и блок, които симулират реални игрови ситуации, технологиите позволяват на треньорите да разберат в дълбочина силните и слабите страни на всеки състезател. Това води до по-ефективно планиране на тренировъчния процес и максимално развитие на потенциала на всеки един състезател.

Вероятно натрупаният опит и знания в тази посока са провокирали и интереса на докторанта, а именно да проведе комплексно изследване върху подрастващи волейболисти, обхващащо антропометрични, физически, координационни и технически показатели и да проследи динамиката на тяхното изменение в процеса на тренировъчно въздействие.

Дисертационният труд съдържа: увод, четири глави, литература и приложения. Общият му обем е от 233 стандартни страници, от които 51 страници са приложения. Опагледен е с 11 таблици и 80 фигури, а приложенията са 22. Библиографията включва 98 източника (81 на кирилица и 14 на латиница) и 3 интернет източника.

Уводът (3 страници) много синтезирано представя волейболния спорт, ролята на перманентното актуализиране на тренировъчните въздействия и кратка история на Волейболна академия „Стойчев – Казийски” (ВАСК).

Първа глава „Литературна ретроспекция на изследването“, в обем от 55 страници е много всеобхватна и съдържателна. Тя включва различни характеристики като: Общи концепции и принципи на тренировката на младия спортист - волейболист; Възрастови особености на физическото развитие при подрастващи волейболисти - морфологични, физиологични и психологични особености; Двигателни качества и способности на младия волейболист; Методически насоки в подготовката на състезатели по волейбол (разгледани и анализирани са съвременни подходи в обучението и организацията на работата в тренировките на подрастващи волейболисти и съвременни уреди и съоръжения, подпомагащи подготовката на младия волейболист).

Преценявам, че разглежданата част притежава своите достойнства, доколкото включва както утвърдени учени от по-ранни периоди, така и сравнително по-нови изследователи, които развиват проблематиката в областта на теорията и методиката на спорта и спортната тренировка. В същото време считам за уместно да се отбележи, че отсъстват някои съвременни автори, защитили дисертационни трудове и активно продължават да публикуват изследвания по проблемите, свързани с тренировъчния процес на млади волейболисти и волейболистки.

Работната хипотеза представлява финалната фаза на литературния анализ и е много добре изяснена. Докторантът застъпва предположението, че „повишавайки нивото на физическата и координационната подготовки при подрастващи волейболисти в различна степен ще повлияе върху овладяването и ефективността на техническите им действия, както и до оптимизиране на състезателното им представяне“.

Във втора глава „Цел, задачи, методика и организация на изследването“ - ясно и точно е формулирана целта на дисертационния труд – „чрез установяване нивото и целенасочено повишаване на равнището на специфичната работоспособност при волейболисти на възраст 14-15 години, да се оптимизира тренировъчния процес и да се повиши ефективността при усвояването и усъвършенстването на волейболната техника“. Петте на брой задачи са напълно достатъчни за подобна разработка, още повече, че същите са с необходимата значимост. В зависимост от информацията, която носят, показателите са разпределени в четири групи - показатели за антропометрия, показатели за оценка на физическото развитие, показатели за координационни способности и показатели за техническа подготвеност.

Обхватът на изследването включва 47 момчета на възраст 14-15 години от три волейболни клуба. През Първия етап тестирането включва всички 47 състезатели (20 от Волейболна академия „Стойчев – Казийски” (ВАСК), 12 от ВК „Славия“ и 15 от ВК „Люлин“), като целта е да се снимат изходящи резултати преди прилагането на специализираната тренировъчна програма. През Втория етап тестирането включва 19 състезатели от ВАСК (експериментална група), както и 12-те волейболисти от ВК „Славия“ (контролна група).

При обработката на данните са приложени съвременни математико-статистически методи. Те дават основание за голяма научна достоверност на направената интерпретация и обобщения в трета глава от дисертационния труд. Методите на изследване, както и организацията, избрани от Велизар Пашов, са в съответствие и са използвани целенасочено.

Трета глава „Анализ на получените резултати“ е в обем от 87 страници. В тази част впечатлението, което оставя магистър Велизар Пашов е за компетентност и задълбоченост в интерпретацията на данните. Направените анализи съответстват на математико-статистическите методи.

Четвърта глава „Изводи и препоръки“ е написана на 5 страници. Напълно съм съгласна с формулираните от докторанта изводи, които са много подробно описани и доказват същността на цялостната научноизследователска работа.

Представената експериментална тренировъчна програма, включваща съвременни уреди и пособия, е нов момент. Установено е тяхното положително въздействие върху развитието на двигателните качества, координационните способности и техническата подготовка на младите волейболисти. Направена е систематизация на ключовите показатели, определящи ефективността на тренировъчния процес при тази възрастова група. В този смисъл е и приносният характер на докторанта, който много успешно се справя с тази новаторска задача.

Препоръките за по-нататъшна работа, които дава Велизар Пашов и приносите за спортната практика са целесъобразни и практически приложими.

До голяма степен Велизар Пашов се е съобразил с направените бележки от предварителното обсъждане.

Не е установено плагиатство.

Авторефератът е разработен коректно, съобразно изискванията, и съответства по съдържание на дисертационния труд.

III. Публикации

Представените две научни публикации, отпечатани в специализираното списание „Медицина и спорт“ и Годишник на Национална спортна академия „Васил Левски“, са по темата на дисертацията и с определен научен принос.

IV. Научни приноси

Теоретико-практическото проучване и изведените изводи в настоящото изследване позволяват да се открият следните по-важни научни приноси за спортната наука:

1. Разглежда се въпросът за детско-юношеския спорт – млади волейболисти на възраст 14-15 години, които са бъдещи спортни надежди на страната ни.
2. Установено е нивото на физическото развитие, координационните способности и техническите умения на волейболистите от тези възрасти.
3. Разкрита е връзката между показателите на специфичната работоспособност и техническите умения на 14-15 годишни волейболисти.

4. Изследва се актуален подход за специализирана програма, насочена към повишаване на физическите и координационните способности на 14-15 годишни волейболисти, подпомагайки процеса на овладяване и усъвършенстване на волейболната техника.
5. Установена е достоверността на получените резултати след прилагането на специализираната програма, оценяващи техническите и физическите показатели на подрастващите волейболисти.

V. Критични бележки и препоръки

Критичните ми бележки са свързани с представянето на използваната литература, която не отговаря напълно на утвърдените академични изисквания за библиографско оформление. Библиографските описания са непълни, като в редица случаи липсват съществени детайли за източниците – не е ясно дали става въпрос за книги, статии в периодични издания или други публикации, както и не са посочени издателски данни, страници или брой на списание. Това затруднява еднозначната идентификация и проверимостта на използваните източници.

Поздравявам докторанта за положен труд и постигнатите резултати, като препоръчвам дисертационният труд да бъде доразвит в книга, след отстраняване на констатираните пропуски, в частност – допълване, прецизиране и привеждане на библиографията в съответствие с приетите стандарти за научно цитиране.

VI. Заключение

Считам, че Велизар Пашов притежава необходимите теоретични знания и професионални умения по научната специалност и способности за провеждане на самостоятелни научни изследвания. Разработеният труд е с актуална идея и голяма практическа значимост. В изложението си докторантът използва ясен, прецизен и научно издържан език.

В заключение убедено и категорично предлагам на уважаемото научно жури да оцени положително научните качества на дисертационния труд на тема: „Съвременни аспекти в обучението и тренировката на подрастващи волейболисти“ и да присъди на Велизар Венелинов Пашов образователната и научна степен „ДОКТОР“ в Професионално направление 7.6. Спорт, Докторска програма „Теория и методология на спортната наука“.

София, 29.04.2026 г.

Изготвил рецензията: _____

/Проф. А. Божкова, ДН/

REVIEW

by **Prof. Anna Tihomirova Bozhkova, DSc**

External Member of a Scientific Jury, appointed pursuant to Order No. ZP-339/30.03.2026 of the Rector of the National Sports Academy "Vasil Levski", regarding the procedure for the defense of a doctoral dissertation entitled:

"Contemporary Aspects in the Education and Training of Young Volleyball Players"

for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor (PhD)",
Professional Field 7.6. Sport,
Doctoral Program "Theory and Methodology of Sports Science"

Author: **Velizar Venelinov Pashov**

Scientific Supervisor: **Assoc. Prof. Georgi Bozhilov, PhD**

I. Brief biographical data about the doctoral candidate and notes on the procedure

Velizar Pashov is a full-time doctoral student at the Department of "Basketball, Volleyball, Handball". He holds Master's degrees in "High Performance Sport (Volleyball)" and "Physical Education", as well as a Bachelor's degree and a postgraduate qualification in "Physical Education", all obtained at the National Sports Academy "Vasil Levski".

He has extensive professional experience as: volleyball coach (2008–2010) – VC CSKA (Sofia); sports teacher (2008–2010) – Sports School "Gen. Vladimir Stoychev" (Sofia); volleyball player and coach (2010–2011) – VC Amiens (Amiens, France); volleyball player and coach (2012–2013) – VC Toulon (Toulon, France); physical education teacher (2012–2013) – Leo Lagrange School (Toulon, France); English-language technical support (2013–2015) – 60K (Sofia); head volleyball coach (2015–2024) – Volleyball Academy Stoychev–Kaziyiski (Sofia); physical education teacher (2024–2025) – 31 Secondary School "Ivan Vazov" (Sofia); head coach at Gymnathlon Bulgaria (since 09.2023) and physical education teacher (since 09.2025) – 9 French Language High School "Alphonse de Lamartine".

He is proficient in English (C2) and French (B1), and works with Internet technologies, MS Office, Photoshop, and image and video editing software.

The dissertation was discussed and proposed for official defense at a meeting of the Department of "Basketball, Volleyball, Handball" at the Faculty of Pedagogy of the National Sports Academy "Vasil Levski" (Report No. SL-1102/17.03.2026).

On the basis of Order No. ZP-339/30.03.2026 of the Rector of the National Sports Academy "Vasil Levski", it has been directed to public defense. The submitted documentation required for conducting the defense has been correctly completed and compiled.

I find that no violations were committed during the development of the dissertation or in the procedural requirements.

II. Data on the Dissertation and the Abstract

Modern volleyball is characterized by increasing intensity and dynamics of play, placing high demands on the physical preparation of athletes. Excellent coordination, speed, agility, and athleticism are required. These features make volleyball a spectacular sport that impresses audiences with the mastery and technical skills of the players.

Like all sports, volleyball undergoes regular development and positive changes in all components of the game.

The creative potential of the coach is a key factor in developing new methods for improving physical, technical, and tactical preparation. Modern scientific achievements and information technologies are widely applied.

High-tech equipment plays an increasingly important role in training. Its use from early developmental stages accelerates athletes' progress. Technologies such as biomechanical monitoring applications and intelligent training machines allow precise analysis and optimization of performance.

These developments likely inspired the doctoral candidate to conduct a comprehensive study on adolescent volleyball players, examining anthropometric, physical, coordination, and technical indicators and their dynamics during training.

The dissertation includes: introduction, four chapters, references, and appendices. Its total volume is 233 standard pages, of which 51 pages are appendices. It is illustrated with 11 tables and 80 figures, and includes 22 appendices. The bibliography contains 98 sources (81 in Cyrillic and 14 in Latin script) and 3 Internet sources.

The introduction (3 pages) concisely presents volleyball, training evolution, and the history of the Stoychev–Kaziyaski Academy.

Chapter One, "Literary Retrospective of the Study" (55 pages), is comprehensive and substantial. It includes: general concepts and principles of training young volleyball players; age-related characteristics of physical development (morphological, physiological, and psychological); motor qualities and abilities; methodological guidelines and modern approaches, including training tools and equipment.

The review includes both classical and contemporary authors, though some recent researchers are missing.

The research hypothesis is clearly formulated: improving physical and coordination abilities will enhance technical performance and competition effectiveness.

Chapter Two clearly defines the aim: improving specific work capacity in 14–15-year-old volleyball players to optimize training and technical mastery. Indicators are grouped into four categories: anthropometric, physical, coordination, and technical.

The study includes 47 boys aged 14–15 from three clubs. Stage 1: all participants tested. Stage 2: experimental and control groups formed.

Modern statistical methods ensure scientific validity. The research methods and organization are appropriate and purposefully applied.

Chapter Three (87 pages) demonstrates deep and competent data analysis.

Chapter Four (5 pages) presents well-founded conclusions and recommendations.

The experimental training program using modern equipment represents a significant contribution, demonstrating positive effects on physical, coordination, and technical development.

No plagiarism was detected.

The abstract meets all requirements and reflects the dissertation content.

III. Publications

Two scientific publications related to the dissertation have been presented, contributing to the field.

IV. Scientific contributions

The study contributes to sport science by:

1. Focusing on adolescent volleyball players (14–15 years);
2. Establishing levels of physical, coordination, and technical development;
3. Identifying relationships between physical capacity and technical skills;
4. Proposing and validating a specialized training program;
5. Demonstrating effectiveness through empirical results.

V. Critical remarks and Recommendations

The main criticism concerns the bibliography, which does not fully meet academic standards. References are incomplete and lack essential details, making verification difficult.

I recommend expanding the dissertation into a book after improving the bibliography.

VI. Conclusion

Velizar Pashov possesses the necessary theoretical knowledge and professional competence for independent research. The dissertation is relevant and practically significant, written in clear and scientific language.

In conclusion, I strongly recommend that the Scientific Jury positively evaluate the dissertation and award Velizar Venelinov Pashov the degree of Doctor in Professional Field 7.6. Sport, Doctoral Program "Theory and Methodology of Sport Science".

Sofia, 29.04.2026

Reviewer: _____

/Prof. A. Bozhkova, DSc/